

Տարեկան գինն է 6 Արծաթ Անկիթիկ.
Վեցահաջող 31/4
Մեկ ծանուցումը տողին 2 դարձու է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները անմեկ ամսով ինչ եւ
15 րոպէս կըսկսեն:

Դուք երբայից լրագրութեան համար
ծախքը առնողին վրայ է:
Լրագրութեան վերաբերեալ համակ կամ որ ի
ինչ գրութիւն խմբագրին պիտի ուղ-
ղուի. եւ ասոնց համար ծախքը ինչ
կողմէն վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Ե.Օ.Դ

Յառաջեկող շաբաթ օրը Ա. Մատ-
ւաճաճին Բնագործներու Եւրոպայի
պայտոր հրահրարական պայտաստութեանը:

ԿԱՍԱԿԱՆՆԵՐԻՆԻ 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 21 Նոյեմբեր

« Պարզեց Պանքան իր զբաղմունքը
հարկի վրէժի ինչո՞ւ »

1 Նոյեմբեր 24 Նոյեմբեր

« Բնագործ Պանքան իր զբաղմունքը
հարկի վրէժի ինչո՞ւ »

Իտալիոյ խորհրդարանը դեռ իր վեր-
ջին խօսքը չաւառ սեպտ. 15 ի դաշնադրու-
թեան վրայ: Բայց վիճարանութեանը ըն-
թացքին նայելով՝ ասորիոյս չէ մնացած
ընդունելուն:

Եւրոպայի խօսուած ամենաբանութեանը
մէջ նշանաւոր է Իտալիոյ կառավարու-
թեան պաշտօնէին նախագահ Լա Մար-
տիոս զօրապետին խօսածը, որ անուղղա-
կի պատասխան մ'է Պարզեց արտաքին
գործոց պաշտօնեայ Պ. Տրուէն ար Լե-
իսի հանած վերջին ծանուցագրին մէկ քա-
նի կէտերուն, և հաճողական աղբեցու-
թիւն մ'ըրած է ոչ միայն Իտալիոյ՝ այլ
և նոյն իսկ Պարզեց մէջ, ուր Պ. Տրու-
էն ար Լեիսի անձնական գաղափարներն
հաւանութիւն չեն գտած և ոչ իսկ կղե-
րականներէն՝ որոց նպատակն էր կերակ-
րել Սալոյն ամենէն աւելի կերակրանայ յա-
տահաութիւն պատճառող Քոնսթի-
թիւսիօնէն կէս պաշտօնական լրագրին մէկ
յօդուածն է, որ Լա Մարտիոս զօրա-
պետին ատենարանութիւնը ջատագովե-
լով՝ կը հաստատէ թէ սեպտ. 15 ի դաշ-
նադրութիւնն Իտալիոյ ըրող ըրող
նպատակն է. միայն թէ Պարզեց աշխար-
հական իշխանութեան անկումը քիչ մը
ժամանակ ևս կուշացնէ:

Այնչեպէս Բաւն լրագրին խօսքին
նայելով, ուստայ կառավարութիւնն իր
միջնորդութիւնն առաջարկէր է Պարզեց և
Ալեքսանդր Լեւոնտով Թաքաւորն իրա-
րու հետ հաշտեցնելու և համաձայնե-
ցնելու համար, և արդէն ասոր վրայ բա-
նակցութիւններ ալ եղեր են կաթողիկ
տեղութեանը մէջ, բայց ի՞նչ փոխան
ունենցեր են՝ յայտնի չէ: Բնագործներ
կը կարծուի թէ այժմեան պարագաներուն
մէջ այսպիսի միջնորդութիւն մը չկրնար
յաջող արդիւնք ունենալ:

Եւրոպայի կառավարութիւնն այս օ-
րերս մեծ խառնութիւն կը բանեցնէ Ե-
մերիկայի հիւսիսային կառավարութեան
գործակալներուն դէմ՝ որոնք Եւրոպայի եր-
կիրներուն մէջ զանազան պատրուակներով
զինուոր կը գրեն:

Եւրոպայի թէ՛ Լեւոնտով և թէ՛ Լա-
ւանայի մէկ քանի քաղաքացի մէջ յիշեալ
գործակալներէն մէկ քանին բռնուեցան:
Սիւնդաւոյն Սեւն Երեւան անուն

հայկ շողեւան ալ՝ որ Լեւոնտով եր-
թարու վրայ էր՝ արդիւնեցաւ և քննու-
թեան ներքեւ ձգուեցաւ, որովհետեւ ի-
մալուեցաւ թէ սուտ ու փութ պատճառ-
ներով լրագրութիւն մարդիկ խաբէր, հիւ-
սիսային հասարակագետութեան զինուո-
րութիւն ընելու կը տանէր:

Հնգիստանէն եկած լուրերը կը ծա-
նուցանեն թէ Եւրոպայի կառավարութիւնը
Թիպէթի տաճարակից Պոթիան ըս-
տած զեղերուն վրայ զօրք կը գրէ, որ
պէս զի այն երկիրներն իր ձեռքը անցու-
նելով՝ յամալին Զինատան մանելու ձան-
բայ ունենայ:

Պաշտօնի ժողովուրդներն ալ՝ որ Հի-
մալայա լեռան ստորոտ կը բնակին, աս-
տիկ ընդգրկու թիւն մ'ընելու կը պա-
րաստուին:

Թունուգէն դարձեալ տխուր լուրեր
կը հասնին:

Եւրոպա և Արիւմա ըսուած արար-
ցեղերը հոկտ. 10 ին Թունուգէն մօտակայ
Արիւմի կղզւոյն փաճառանոցը կողոպտե-
լու եղելով, և տաճիկայ ընդգրկու թեան
ըն չկրնարով նպատակաւ հասնիլ, ար-
կարներուն՝ այն է հրէից վրայ յարձակե-
անոց թաղերն ու առեւտրը կողոպտե-
րն: Եւրոպայի հրէայիցը սինակոյա-
ները ժողովուած ըլլալով, աւարտուեցե-
րը սինակոյաներն ալ մտեր, ամեն բան կո-
ղոպտեց, ջարդեր, խորտակեր, ապականե-
րն: Եւրոպայի մարդիկը սինակոյա ըրերու չա-
րաչօր վերաւորներ են, կանանց և աղջ-
կանց ալ ամեն տեսակ թշտամեց և խա-
տաւորութիւն ըրեր են, այնպէս որ ու-
ղորմելիներուն կրած գաղափարական բռնու-
թեանը և անգթութեանը նկարագիրն ը-
նէլ անհնար է:

Օգոստոսային աս է որ կղզւոյն կա-
ռավարին այս նոգիւղի անցքերուն ան-
տարբերութեամբ հանդիսատես եղեր, իր
ձեռքը եղած զինուորական զօրութիւնը
չէ ուղեր գործածել անկարգութիւնը
գաղափարները: Հետեւաբար աւարտու-
թիւնը հինգ օր շարունակելով, արարնե-
րը հաղիւ կըցեր են յաբեալ՝ երբոր խելը
հրէից վրայ շաղկի մ'անդամ չեն թո-
ղուցեր:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստոսային Ինքնակալը՝ որ արդէն
Եւրոպայի փոխարքայ Բարձր. Իսկայի
փաշային և Բարձր. մեծ Եւրոպայի Գո-
ստ փաշային իր ականակու Կենդանաբիրը
չնորհած էր, արտաքին գործոց պաշտօն-
եայ Բարձր. Մարի փաշային մատուցած եր-
կարժանանակեայ անձնուէր ծառայու-
թիւններն ալ փարձատրելու համար՝ հա-
ճեցաւ նմանապէս ականակալ շնորհակալ իր
մանրանկար կենդանաբիրը պարգեւել Եւ-
րոպայի բարձրութեան:

Բերկլու թեամբ կը ծանուցանենք թէ
կայսերական այս ճարտարագործ կենդա-
նաբիրին Եւրոպայի հետ եղբայր գոր-
ծարանէն երած են:

Ճամանակէ մ'ի վեր մայրաքաղաքիս
մէջ Ուստի 20 քաղաքացի արժաւ գրամ-
ները շառցած և իրենց բուն արժեքէն

բարձր գնով՝ այն է 31/2 դուրուշի շրջա-
բերութեան երած ըլլալուն համար, կող-
սերական կառավարութիւնը հասարակու-
թիւնը հիւստէ աղտոտ պահելու համար՝
յիշեալ զբաղմունք շրջաբերութիւնն արդիւն-
ք:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՏՆՆՈՒՑՈՒՄ

Կայսերական կառավարութեան կող-
մանէ ամեն տարի մայրաքաղաքիս մէկ քա-
նի մեծ մեղիքներուն վերաբերեալ վարժա-
տանց աշակերտներուն Քարամա անունով
արուած զեւսակն բաշխման ժամանակը մօտ
ըլլալով, նոյեմբ. ամսոյ 30 ին երկուշաբթի
և յառաջեկող դէկտ. ամսոյ 3 ին հինգ-
շաբթի և շին երկուշաբթի օրերը այն
զեւսակն մատակարարութեան ամուրթը
պիտի ըլլայ Եւրոպայի գանձատուր:

Ուստի Վափաւաճի, Բերձակ, Եւ-
մէնիքի, Բապուճճի, Խալաֆ կամ ուրիշ
ով որ այս զեւսակները աղտոտ յանձնու-
ելով, պէտք է որ վերոյիշեալ ամուրթին
ներկայ գանուի:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Եւրոպայի Եւրոպայի հոգաբարձու-
թիւնը Ս. Փրիչի հիւանդանոցի մատակա-
րարութեան համար խոստացած շաբաթա-
կան 5000 դուրուշը քանի մ'ամեն ի վեր
կանոնաւորապէս չվճարելով, Հիւանդա-
նոցի նորակալը՝ հոգաբարձութիւնն ան-
ցեալ շաբթու ըրող և հրաժարական մա-
տուց Քարաքանի ժողովին:

Քարաքանի ժողովն ալ յանձնաժո-
ղով մը կազմեց թէ՛ այս գործը կարգի դնե-
լու, և թէ՛ Եւրոպայի հոգաբարձութեան
պաշտօնին և իրաւասութեան սահմանները
ճշդելու համար, որպէս զի Տնտեսական
խորհրդը և յիշեալ հոգաբարձութեան
մէջ ծագած անպատեհ և վնասակար ան-
համաձայնութիւնն ալ վախճան դոնէ:

Եւրոպայի Ա. սնորհից վերաբերեալ
կանոնադրութեան ծրագիրները պարտա-
տելու համար կազմուած Խառն յանձնա-
ժողովն իր պաշտօնն արժանապէս և զի-
տակցութեամբ կատարելու համար վախ-
րէից վիճակին վրայ մանրամասն և լեռնի
տեղեկութիւններ ստանալու պէտք զգա-
ցած ըլլալով, Ս. Պարթաբը Հայրը բո-
լոր վիճակաց առաջնորդներուն յատուկ
շրջաբերական մը դրիւց, որպէս զի հետե-
ւեալ խնդրոց անյապաղ պատասխանեն:

Ա. Քանի՞ փառք կայ իրենց վիճակին
մէջ:

Բ. Եւրոպայի ինչ է:

Գ. Իւրաքանչիւրին մէջ քանի՞ միա-
րանց կան, աշխարհական են թէ եկեղե-
ցական:

Դ. Եւրոպայի կամ ապրուստին
ուսկից է կամ որչափ:

Ե. Պարուած կամ երկիր ունին և
որչափ արտադար:

Զ. Պարուող ունին և կրնան ունե-
նալ:

Է. Ի՞նչ կահկարասիք ունին:

Ը. Զեւադիր կամ տարաբի դրեանք
ունին և ի՞նչ են անունները:

Թ. Մօտերին զիւր կայ թէ առան-

ձին տեղ չենուած են:

Ժ. Ժողովուրդ ունին և ո՞րչափ.
(տուններուն և ընտանեաց հաշուով):

Ի. Անահայրենի ո՞ր է և քանի՞
տարիէ ի վեր վնասակարութիւն կրնէ:

Լ. Բնական կա՞ն վնասուց մէջ և
քանի՞ հոգի:

Մ. Ի՞նչ ծախք ունին և ի՞նչպէս
կը մատակարարուին:

Ն. Ուրիշ մանուկ տեղեկութեան
արժանի բան մ'ունին:

Եւրոպայի հոգաբարձութեանը իւրա-
քանիւր առաջնորդաց առաջարկելով՝ աղ-
բային Ա. արշուժիւնը կապուէ որ պէտք
եղած պատասխաններն հնար եղածին չափ
շուտով իրեն հասնին. ուստի գաւառաց
Պ. Եւր. առաջնորդներն կը խնդրուի որ
ժամ առաջ անձամբ և կամ հաւատա-
րիմ և արժանահաւատ անձանց ձեռք
իրենց վիճակին մէջ գտնուած փանթից
վերոյիշեալ հանգամանքներն ամենայն ու-
շադրութեամբ քննելով, ճշգրիտ որոշ և
կատարեալ տեղեկութիւններ հաղորդեն
աղբային Ա. արշուժեան:

Եւրոպայի հոգաբարձութեան ժողովը
որոշմամբ բոլոր գաւառաց առաջնորդնե-
րուն պատուէր գրուեցաւ, որ աղբային
Ա. արշուժեան ուղղեալ պաշտօնական
նամակները պարզ յստակ և համառօտ
գրուին, որպէս զի աղբային Պարթաբը
քարանի դիւանը կարող ըլլայ դիւրու-
թեամբ անոնց իմաստին և պարունակած
խնդիրներուն վերահասու ըլլալ:

Սակայն վիճակաց առաջնորդներն
ինչպէս նաեւ թաղական խորհրդներն չա-
տելով՝ մինչեւ ցարք այս խնդրոյն գործադ-
րութեան անուշադիր գանուելով, և կեդ-
րական Ա. արշուժեան ուղղեալ դիւրեւր
մեծ մասամբ ճառաղ, միջին, և անկարգ
ըլլալով, Քարաքանի ժողովը պարտա-
տելեցաւ երկրորդ շրջաբերական մը հե-
տեւեալ պատուէրներն ընել գաւառաց
առաջնորդներուն:

Ա. Եւրոպայի երկարաբանութեան լոկ
իրենց խնդիրները գրել կարեւոր պարագա-
ներով պարզ և յստակ ձեռով:

Բ. Եւրոպայի քանի մ'առաջարկելի խն-
դիրներ մէկ տեղ ըլլան, նոյն խնդիրները
զատ զատ, անդիմութ և անոնց հական
մասունքը միայն նշանակելով հաղորդել
Ա. արշուժեան:

Գ. Եւրոպայի խորհրդածութիւնները կամ
զխտողութիւնները՝ որ կամ խնդրոյն հե-
տեւեալ յարաբերութիւն չունին, և կամ
անոր էութենէն դիւրին է եղբայրացնել,
մանրամասնաբար չյաւելցնել նամակին
մէջ:

Եւրոպայի կը խնդրուի նաեւ բոլոր
գաւառաց առաջնորդներն, որ Ա. Պարթոյ
մէջ ծանօթ և հաւատարիմ անձ մը ցոյց
տան աղբային Ա. արշուժեան, որպէս զի
թէ՛ իրենց և թէ՛ Պարթաբը քարանի կող-
մէ եղած թղթակցութիւններն օրինաւոր
կերպիւ կատարուին, և նամակներն ալ
ապահովապէս իրենց նպատակին համար
անոնց միջոցաւ:

Ներկողիցի գաւառին Ա. յիշի նա-
հանդի Օրթաղիւղէն հետեւեալ նամակ:

ԱՂԻԽԱԿ ՎՃԱՐՄԱՆ ԳԼԽԱՅ ԱՍԱՆՑ ԵՒ ՊԱՐԳԵԽԱԲԱԺՆԻՑ

Տարի	Գլխամաս	Վճարելի Պարտավորումներ	Թիւ բաժնիք	Կարգաւար- մանք	Գում. պար- գեւարմանք	Գումար հարկան
1865	440000	4400	197	1 5000 1 2000 5 1000 10 500 20 200 60 100 100 50	5000 2000 5000 4000 6000 5000	32000
1866	440000	4400	188	1 5000 1 2000 3 1000 8 500 15 200 60 100 100 50	5000 2000 3000 4000 3000 6000 5000	29000
1867	440000	4400	170	1 5000 1 2000 2 1000 6 500 10 200 50 100 100 50	5000 2000 2000 3000 2000 5000 5000	24000
1868	440000	4400	162	1 5000 2 1000 4 500 5 200 50 100 100 50	5000 2000 2000 1000 5000 5000	20000
1869	440000	4400	120	1 5000 1 1000 3 500 5 200 40 100 70 50	5000 1000 1500 1000 4000 3500	16000
	2200000	22000	837			120000

Մեր հեռուոր աղբայնոց բարոյա-
կան և մասնորական վիճակին վրայ ճշգր-
րիւմ ծանօթութեանց կարեւորութիւնը
ճանչող հետաքրքիր ընթերցողաց ուշադ-
րութեանն արժանի էր համարելու հետեւ-
եալ յօդուածը՝ որը Պարսկէն մեր ու-
սումնական թղթակից արդոյ Պ. Դա-
ւիթ Յ. Պարսկեան գրած է մեզ։

ԱԶԳԱՍԷՐ ՀԱՅՈՒՆ

ՈՐԲԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՏՐՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ղշմարտ Հայուն բնական տրուած
է իւր հայրենիքը սիրել և պատուելով
նորա սուրբ յիշատակը՝ անմոռաց պահել
այն ախոյեաններուն փեմանունները, որք
երբեմն մեր սիրելի Հայաստանը պատկա-
ռելի կայուցին յայտ ամենեւեցուն և դշտոյ
տախտիկան բոլոր աշխարհներուն վրայ։ Ու-
րիշէ որ բարձր ու ժամանակաց անդլծու-
թիւնը այսչափ տարիներէ ի վեր անհաշա-
տ չըլլալը կը նային մեր սիրելի Ազգին ու
հայրենեաց վրայ, ու այնպէս ըլլին որ կոր-
սնցընենք դժբախտան ու անոր հետ բո-
լոր մեր վարդապետութիւնն ու պարծանքները,
թէ որ Հայոց ճակատագիրն այն եղև որ
անմիջապէս տարիներ աշխարհիս չորս կողմի
թափառական պողոտանք ու չիրանք ա-
մենքս միտակ աշխարհ յօգուտ հասա-
րակաց հայրենեաց, թէ որ մեր պանդխտ-
ութեան ժամանակը գեւա չըլտայու, ու
պետք է գեւա ակամայ կամոց օտար երկ-
նից տակ մեր Հայաստանին սիրովը պրկնը
տողընը, թէ որ մահու չափ զոռած
են մեր սրտերը օտարութիւն քաշելն,
այսու ամենայնիւ քաղցր է մեզ միմեանց
վրայ ուրախել բուրբ առնուլ, գիտնալ
թէ անհաշա հեռուորութեամբ մեզմե-
րածնուած եղբարքինս այս ինչ կամ այն
ինչ աշխարհք ի՞նչ վիճակի մէջ կը գըտ-
նուին։ առաջ երթալու միտք ունին տը-
գեօք, թէ այս լուսաւորեալ դարուս մէջ
ալ աղիտութեան թմրեցուցիչ քնովը
պատեալ պաշարեալ են։ Ղշմարտ Հայը
սիրաւի կուրախանայ, երբ կը տեսնէ որ
իր ազգին մէջ յառաջգնութիւն կայ,
բայց մահու չափ կը տարաք կը վշտանայ
երբ հայրենասիրութեան տեղ օտարութի-
ւութիւն կը տեսնէ, և սիրոյ ու միալթեան
տեղ անհաշա կոխ և երկպառակութիւն
կը տարաք այն և իրեն աչքերէն արեւն
կտրելիներ կը վազեն։

Վրասն, արդոյ ընթերցող, որ այս քա-
նի տողս քիչ աւրախութեան առիթ պիտի
ընի ձեզ, նա մանաւ ան է թէ պիտի ախ ե-

ղընեմ ձեր ազգատէր սիրտը, աչքերնուդ
առջև բերելով մեր ազգակից եղբարք ու
մանց օտարաւոր ոգին, որով ի բազմաց
հետէ անհաշա կեցած են յոտապրիցին
լուսաւորութեան, ջանալով մեծաբայ յա-
ռաջագնութիւններ ընել արաքրանկային
ու վարուսքին լախաւոր ունայնասիրու-
թեան մէջ։

Տարիէ մ'աւելի Պետարպոյի Քիշ-
նէվ քաղաքին մէջ բնակելով՝ կարծեմ
թէ բաւականապէս կրցած եմ խմանալ
այն տեղի աղբայնոց ոգին, ուստի և նե-
րելի կը լինի ինձ քանի մը խօսք ընել նա-
ցա բարոյ և սովորութեանց վրայ։

Քիշնէվի մէջ 70 հայ բնակիչն ա-
ւելի կայ և անոնց մեծ մասը սափրիչ են,
որովհետեւ ծնողաց մէջ առեւելի սովորու-
թիւն մը մտնէ որ աղայ մը 8 տարուան
հասակին համեմունք պէս սափրիչութեան
տան գնեք, որով բոլոր Պետարպոյեան
և Քիշնէվի նահանգը հայ սափրիչներով
լի են։ Օտարմանակ բան, ի՞նչ կարելի
է սպասել այն աղայէն՝ որ իր աչքը ստի-
րիչներուն մէջ կը բնայ, այն հայ աղայէն
որ երբ հաղիւ հաղ քիչ մը կարգաւ գրել
գիտէ, չորս հինգ տարի սափրիչ քով ա-
մենամարդ պաշտօն մը վարելէն վերջը,
ծառայող և անառակ մարդկանց քով ի-
րեն մանկութեան անմեղ ու գեղօրոճիծաղ
օրերը անցընելէն յետոյ, աճելէն ձեռք
կառնու սափրիչութիւն սովորելու համար։
Վրասն իրենց և վայ այն ծնողաց պար ի-
րենց օրըւրը հոգւոյն կորստեան պատճառ-
կըլան, արդեւ լինելով իրենց քիչ շատ
լուսաւորութեան և առեւելի ազգին և հայ-
րենեաց օգտակար ու արժանի անդամ լի-
նելու։ Յիշաւի պետք է յուսնը որ մեր
Ազգին օրըւրը մեծ մասը գրեթէ ամեն
տեղ, մանաւանդ Պետարպոյի և Ռուս-
սաստանի ուրիշ նահանգները պարտաւ կան-
ցընեն իրենց մանկական օրերը՝ կենաց այն
թամիկալին շրջանը՝ որ կընայ միայն բարի
աղբայն մը պատրաստելու մահացուն։
Բայց կընայ բնէ մէկը թէ աշխարհիս ա-
մեն տեսակ նեղութիւններ ինչէր ընել
չեն տար մարդուս և թէ ծնողք մը որ
զատաւարտուած է օրուան պարէնը ամեն
տեսակ ծանրակիր աշխատութիւններով
պաճաքելու, կընայ արդեօք օրըւրը բա-
րի դատարարութիւն տալու՝ երբ որ մեր
աղբին մէջ բարեկարգ ձգտալարդ դպրոց-
ներ ու վարժարաններ չկան։ առաջին կարծեմ
թէ շատ աւելի լաւ կը լինէր։ թէ որ նա-
ցա երկու երեք տարի իրենց օրըւրը գըտ-
րոյ քաղցընելն յետոյ ուրիշ օգտաւ էա

արհեստի մը տալին և ոչ սափրիչութեան
այնպիսի արհեստի՝ որով մանկական դիւ-
րադաճ տալանդը իրեն յարմար դըտը
մուկը մը գտնէր և որ քան զոր վիճիթէր
ճաղիկէր։ Բայց ի՞նչ ընելու է, որով խօսք
հասկընելու է երբ որ աղբին օգտին մաս-
ճ պնեկը քիչ են։

Քիշնէվի մէջ վաճառականութեամբ
պարտաւորներ գրեթէ չկան։ 10 էն մինչև
15 կարուածաւորներ կան որ բաւական ե-
րևելի են օտարաց առջև իրենց ճիւղու-
թեամբը, շաղկապութեամբ և մանաւանդ
օտարաւոր բնութեամբը, վասն զի նոքա
Ազգին ամեն կատարելութիւնները, Ազ-
գին վասն ու պատիւը ոտքի տակ առած
են միշտ ու կառնու, և իրենց ճիւղու-
թեան վրայ վաստահանելով և օտարաց
առջև նախաւորելով համարելով Հայ անու-
նը կրելու, անհաշա թշնամի են Ազգին։
Այս բաւական չէ։ մարդ մը եթէ իր աչ-
քը չսիրէր կօտարանայ իրմէ։ բայց երբ որ
առով ալ չբաւականանար ու կը ջանայ
միշտ գեշութիւններ հասցընել անոր՝ վըր-
դովը անոր ներքին ու արտաքին վիճակը,
նա մարդ չէ, նա անգութ արարած մըն է
որ ոչ խոտուց կը հաւատայ և ոչ մարդ-
կութեան։ Այսպէս են նաև Քիշնէվի
աղաներուն մեծ մասը, վասն զի հայրե-
նեաց թշնամութիւնները երբեք իրենց
քաղաքեալ սրտերը չեն շարժած։ ազգա-
տեղութիւնը այնպէս արած է վրանին,
որ ամենեւին հոգ չեն տան իրենց զա-
ւակները աղբայնի հոգւով դատարաւ
կրելու, կարծելով թէ միայն Ռուսաց և
ուրիշ ազգաց մէջ կը գտնուին բարեկիրթ
և աւաքնաւոր անձինք։ Եսոր համար է
ահայ, արդոյ ընթերցող, որ Քիշնէվի և
գրեթէ բոլոր Պետարպոյի աղաներով
երկատարները իրենց ծնողներէն աւե-
լի աղբայնեաց են։ վասն զի նոքա հայե-
րէն չտեսնէն դատ, հայկական տառերն
անգամ չեն ծաննար, որով կրցած չեն
գիտնալ թէ մեր Ազգը իրենց պաշտած
Ռուս աղբէն շատ աւելի հին ու երևելի
է, և երբ որ մեր Ազգը վերջի փառքին ու
լուսաւորութեան հասած էր, երբ որ Հայի
և իրեն նմաններն իրենց հայկական փեմ
հանձնարով տեղեկեցըր զարմացման ու շե-
փովման մէջ ձգած էին, Ռուսին անու-
նը անգամ չկար աշխարհիս երեսը։ Այս
չեն կրցել հասկընալ, բայց և ետեւ չեն
հասկընալու, այլ արհամարհան հոգ-
ւով ամեն տեղ անդուռ և լըր բերա-
նով կը պոսան թէ Հայոց լեզուն թու-
իս (չինիլիէն լի) լիզու է։ Ամօթ և նա-
խադէմ իրենց։

Եսոր ամենը գիտնալով զարմանք չե-
րևար մէկուն երբ կը տեսնէ որ Քիշնէվի
մէջ ի սկզբանէ անտի մինչև մեր օրերը
կարգաւորեալ դպրոց մը ամենեւին չէ ե-
ղած, և Հայոց եկեղեցին թափօր մնա-
ցած է միշտ ամեն շաբթ ու դարբարանք,
և հիմա այնպիսի խեղճութեանց մէջ կը
գտնուին, որ անկարելի է արցունք չթա-
փել ու չորայն անոնց վիճակը։

Հասարակ ժողովուրդը Քիշնէվի մէջ
առաջինէն կը խօսի և շատ մը աւերաբա-
ւորաւորութեամբ նախապաշարուած է, սա-
կայն հայկական սովորութեանց շատերը
գեւա կը բռնէ։ իսկ հարուստները ուս-
մանը կը խօսին և այնպէս ետեւ են
ուստաց սովորութիւններ մոցընել իրենց
ընտանեաց մէջ, որ քիչ ժամանակէն բո-
լորովին պիտի ուսանան։ Ա՛հ, ինչու
համար մեր հայերն ալ մէկ սիրտ, մէկ
պաշտօններ պիտի չուանան։ ինչու՞ հա-
մար մեզ ալ մեր նախնեաց օրինակին պի-
տի չհետեւնը։ մեր երախտեալ մէջ հայ-
կական փեմ աղանը չաւրծ իր, մեր սիր-
ալ դուրի է հայկական սրտի կատարելու-
թիւններէն և սակայն Հայ կը կոչու ինք։

Եթէ հայաբնակ քաղաքի մ'ունենոր
անձինքը հոգ չտանին աղբայնի դպրոցին
վրայ, աղքատներն ի՞նչ կարելի է սպա-
սել։ Քիշնէվի դպրոցին մէջ անցեալ տար-
ւոյ վերջերը 25 աշակերտ կային, անոնք
ալ չբաւար։ Ա՛նձակին գերապատիւ Վա-
ռաճապետը կամեցաւ բարեկարգել զայն,
անցեալ տարի կարգաւորութիւն գրելից
դպրոցին համար և միանգամայն Քիշնէվի

աղաներէն երեք անձանցմէ խնդրեց որ անոր
հոգաբարձութիւնը ընդունին և հրամա-
նեց որ քաղաքին առաջնորդական կարուա-
ծոց եկամեան ամեն տարի 200 ռ. արծաթ
հատուցուի յօրուտ դպրոցին։ Վարձեմ
թէ առկեց աւելի մեծ բարեբարութիւն
կարելի չէր սպասել վիճակին գերապա-
տիւ Վառաճապետին։ Բայց եկուր տես որ
նոքա դարձեալ զոհ չեղին։ այն երեք ա-
ղաներէն մէկը ամենեւին յանձն չառաւ
հոգաբարձութիւն պաշտօնը, պատճառ՝ որով
չեաւ։ Հայոց վարդապետ մը հոգաբար-
ձու նշանակել է պնեք կամ խնդրել է
որ այդ պաշտօնը ընդունի և ոչ դպրոցաց
ընդհանուր վերատեսուչը։ Ռուս մը
Հայու մը համար աղբայնի դործոց մէջ
ուսու մը նախաւորութիւն լինի քան հայոց
վարդապետը։ յիշաւի իննեւտասներորդ
դարու մը մէջ ալ չկարծուած բաներ կը
պատահին։ Ձեմ՝ կընար լուծթեան քողի
տակ անցունել տար պատճառը։ պատ-
ճառ՝ որով Ռուսաստանի աղիւսական
հայոց մեծ մասը տեղութեան ճիւղանցը
մէջ մասնաւոր է, և որոյ գիմաց ամենքն
ալ խուռն բազմութեամբ կը գիմեն ծունկ
չօքելով, մեծամեծ գումարներ ծախելով
և երկրպագութիւն ընելով իր աղատա-
րարի մը, այն է տեղութեան աստիճան-
ներն ու պատուականները։ Բայց մեր
խնդիրէն բաւական հեռացանք։ դառ-
նանք նորէն մեր հոգաբարձու աղաներուն։
Մենց մեջ մէկ ուրիշ մըն ալ հաճեցաւ
հոգաբարձու լինել անուամբ միայն, իսկ
գործով՝ ա՛լ չունիմ ինչ բերու։ Միայն
աղիւսամեծար Վարդապետ աղա Սոյլեաւեա-
նը աղբայնաբար վարեց այդ պաշտօնը և
ամեն հոգ ու խնամք տարաւ դպրոցին
վրայ։ Սոյլեաւեան մահանալով յիշաւի մե-
ծարանաց և պատուոց արժանի է, վասն
զի իր մէջ կամփոփէ երկու աղբայն եղ-
բարց, Յովհաննէս և Վարդապետ աղայն
անունները, որք ամեն ջանք ի դործ կը
դնեն Քիշնէվի դպրոցը կարգաւորելու և
եկեղեցին պայծառացնելու։

Պետարպոյի եկեղեցական դործերը
յանձնուած են Քիշնէվի հայոց հոգեւո-
րական կառավարութեան, որ թեոքոսոյ
առաջնորդական առեւելի իշխանութեան
տակն է։ Այդ կառավարութիւնը այժմ
մէկ անգամ ունի և մէկ քարտուղար։
Պառավարութեան անգամը՝ Մարտիրոս
քահանայ Քչալեանը՝ ընդդէմ քահա-
նայական պարտու, ընդդէմ մարդկու-
թեան, շողորդութեան ու կեղծաւո-
րութեան քողի տակ պատելով իր սուրբ
կարգն ու աստիճանը, փոխանակ ջանք ը-
նելու որ Քիշնէվի աղաներուն և վե-
ճակին Գեր. Վառաճապետին մէջ ե-
ղած խռովութիւնը կարճեցնէ, փոխա-
նակ համոզելու ժողովուրդն իր հոգեւոր
Վառաճապետին դէմ առ նախաձեռն և ըն-
դաւանյն տեղ գրուի չբարձրացնելու,
աւելի կը յորդորէ ու կը բողբոքէ գանձը
յերկպառակութիւն։ Եւ այդ անոր հա-
մար՝ որ իր անձնական շահուն փաստ մը
չհասցնէ, և չգիտեր թէ օր մը ամեն բան
երևան պիտի ելնէ և չարաչար պատիժ
պիտի ընդունի իրեն յանդուգնութեան և
ամարդութեան համար, ամենեւին օգնու-
թիւն մը չըտնելով այն անձինքներէն՝ զորս
այժմ ի սեր արծաթից Վաստաճոյ տեղ
կը պաշտէ։ Չմարտ է Ս. Գրոց ըսածը
թէ «արծաթ կուրացուցանէ՝ զոչս դա-
տաւորաց»։

Բայցաւորութեան կարօտ է վերի ըսա-
ծըս, անոր համար լաւ կը համարիմ քանի
մը խօսքով մէկնել ձեզ, արդոյ ընթերցող,
թէ ի՞նչ պատճառաւ խռովութիւն ծա-
ղեցաւ Քիշնէվեոց և վիճակին Վառաճ-
ապետին մէջ և տեսներ թէ ո՞վ իրա-
ւունք ունի։

Գրիգոր սրբապանին օրովը, (այս
այն Գրիգոր սրբապանն է որ Լյուծիսէն
Ռուսաստան փախած է և յետոյ Մոս-
կովոյ Աշտ քաղաքը։ վերջը զանազան
անձանց միջնորդութեամբ Պետարպոյի
հայոցառաջնորդ նշանակուեցաւ։) Ռուս-
սաց տեղութիւնը Քիշնէվի մէջ ընդար-
ձակ տեղ մը պարգեւեց Հայոց, որոյ վը-
րայ հետցեալ եկող առաջնորդները փո-

Աղաթիլ քա լոյսին հատերուն շիրօպը օգտու-
կարադոյն դեղեր են ամենատեսակ որքանհե-
րու (թէ մրէի) եւ ուրիշ մորթի հիւանդութիւն-
ներու խոյլի (սըրաճա) եւ հնարցիալ յօղացա-
ւերու :

Կը դռնուի Բէրայ մեծ փողոցը Թէ քէէն
վարի կողմը թիւ 483 Բիւսլիլ քաթէօն ժէ-
նէնալի տնօրէն Մ . Մէֆէտիի գրաստունը

ՌՕՊ ԼԱՅԻՆԻՅՈՒ

Տօքթէօն Պալօ Լաֆէքթէօն գաղղիացի
բժշկին հնարած բուսական չուռուպը՝ արիւ-
նը մաքրելու յատուկ թիւն ունեցող չուռուպ-
ներու անհնէն դերազանցէ է եւ Գաղղիոյ
Պէճիլքայի եւ Ռուսիոյ մէջ միակայ ան կը
ծածուի տէրութեան հրամանաւը Մօշկաւ
ձկան լիդրին (գարածիլէր) եղին (պալըդ հաղը)
Սքօրթիթի համար դորձած ված չուռուպին,
սափաւանային, նոցայէս եւ իօտով, ռսիլով եւ
անդիկով (ձիկի) շինված բոլոր դեղերուն գոր-
ծը կը անհնէ : Մարտողութիւնը դիւրին հողը
եւ համը ախորժիկ է Ամեն երկրի բժիշկներն
այս չուռուպը կը պատուրիեն մորթի հիւան-
դութիւններու, որքիւնի (թէ մրէի), խոյլի (սը-
ռաճա), քրտտութեան, պալարի (չիպան),
ծննդաբերութենէ եւ երիտասարդական չա-
փահասութեան պատճառաւ հիւանդութիւն-
ներու, կաթիւսածի յօղուածացուի, դօտու-
թեան, հիւժութեան, սեւամաղձութեան եւ
զլխաւորացէս տարափոխիկ ախտերու դէմ :

Այս չուռուպը կը ծախեն՝ Կ . Պօլիս Տէլ
լա Սուտա, Մաթէօ Միլէրէր, Վէլիձ դե-
զալաճառներն եւ Օթի Բալէյա եւ Սինապ-
եան դեզագործները — Իլմիր՝ Իքնատ եղ-
արքը — Ալէքսանդրիս՝ Կաթիթէ, Պէ-
լամօրէ Բէռնի — Գահէրէ Թիւրք — Ա-
թէնք՝ Վասիլիօ — Օտէսա՝ Քօքլէս, Բը-
լինի — Պուքրէշ՝ Սթէճ, Հօնիկ — Նաշ
Լօքման — Իպրայիլ՝ Արկիր-Անճէլօ — Վի-
էննա՝ Վիլէլմ, Մօլ

Գինն է, մէկ շշը 16 Փրաք. Կէս շէշը
8 Փրաք

Փարիզի մէջ այս չուռուպին ընդհանուր
մթիւրանոցն է՝ Ռիւ Ռիշէ թիւ 42 Տօքթոր
Ժիրօտօ սը Աշն-ժէրլէ բժշկին սենեակը

ՉԱԿՆ ԻՒՂ

ԲՈԼՈՐՈՎ ԻՆ ՄԱԲՐՈՒԱԾ
ՍԵՌՈԺԱՅՈՏ ԵՒ ՔԱՀՅՐԱՀԱՄ

Ուրիշ ամեն ձկան իւղերուն մէջ այս
միայն չուռուպ ձկան հօտ եւ համ . Շօվ-
ո իէ դեզագործին գտած միջոցովը պատ-
րաստուած :

Ար դռնուի Բէրայ Տէլա Սուտայի
դեզարանը :

Ա. Ռ. Ե. Ի. Տ. Ի. Ա. Կ. Ա. Ն.

ԳՐԱԾԱՅ ԱՐԺՈՂՈՒԹՒՆՆԵՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ	Բ2.	Գ2.	Դ2.	Ե2.	Ուր.	Շար.
19 ՆՈՅՏԵՄԵՐ	16	17	18	19	20	21
	ԱՐ2.	ԱՐ2.	ԱՐ2.	ԱՐ2.	ԱՐ2.	ԱՐ2.
Օսմանեան լիբան Կէճ.	101	101	101	101		
Քասանոց արծաթ . .						
Թահլ. Միւլթիսի . .	68-30	68-30	68-5	68-5		
Լահան ճէտիտէ հիւն .	55-12	55-11	52-23	52-23		
« « Նոր . .	55-35	55-15	52-30	52-20		
Ալիդիէ ստակով	55-32	55-32	55-5	55-5		
« Խոսքով						

ԱՐՄՏԻՔ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 19 ՆՈՅՏԵՄԵՐ

Յորեն Թալլան	24—25-20	Յորեն Խամպիլ Կալուզ	16—18
» Խամպիլ	—	» Վարնա	—
» Կալապ	—	» Պուրդալ	—
» Բուլճիլ Պալէք	16—19	» Պալէք	—
» Սամսոն	—	Եղիսապորեն Կալապիլ	—
» Ալեքի Կալուզ	—	» Իպրայիլ	15—11
» Իպրայիլ	16—20	Գարի	—8-20
Վաճառանոցիս մէջ կազմող անհայտ գրիւ ցորեն ու գարի			

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

Գլխաւոր (Մալլ) սեւ.	100	Լիւրա	—18
Ճերմակ			—14
Իւլին հատիկ (ճէնթիլ) Լիւրա	100	Լիւրա	—12
Բուրդ Գրքի մէջ լուս.		հօլա	—7
Հիւլապաւան 400	Լիւրա		—6
Տաճկաստանի 100	Լիւրա	հօլա	—8-20
Բամսակ Պարսկաստանի եւ Վրաստանի հօլա			—15
Ասոր. Կիւրքոս. Ասանա		հօլա	—16
Թիֆթիք Ենիլիւրի Զանկուր	400	Լիւրա	—55
Ալիփոն Պարսկաստանի			—215
Քիլիթէ Տերեւ Բանուած	«		—18
«	«		—
Մեղրասի մէջ Տրապիզոն	400	Լիւրա	—27
Անասուր			—26

Սուրբ Բուրճիլի	Հօլա	—
Կոստանի հոլա (Գէլթէն թիւ) Բուր. Բիւլ.	—	—
Պաշտօն	—	—
Չէթ (Չէլթիլ ին Կալուզ)	Հօլա	—7-30
Կիւրլու	»	—7-20
Աճառ (Սապօն) Գանալա	»	—6
Միւլթիլի	»	—5
Բրինձ Եղիսապորեն Բէշլու	»	—5-30
Տրեւալ	»	—

ՄԵՏԱՔԱ

(ԻՓԼԻՔ)

Յիւլիս 40	—	Եւ 11—12	—	450—480
Խոզակ Պրոսա	Հոր	միջակ	—	90—140
Պարսկաստանի	—	—	Փրանք	60—62—

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Խաֆէ Բիւի Եւ Գալիօ	100	Հիւլ. Լիւրա	1050—1150
« Մառթիլի Եւ Սէլլան	«	«	—
Շաքար ԳԼ (Քէլէ)	6-10	Լ. մ. Կիւր. 100-Լիւրա	—
« Փոշի (Թոլ)	«	«	—
« Հոլ. Գլուլ	«	«	500
« Փոշի	«	«	280
« Գաղղ. Գլուլ	«	«	290
« Փոշի	«	«	275
Անագ (Գալապ)	«	«	720
Պղնձ (Կիւլթէն)	Հիւլ. 100	Լիւրա	—6
Լեղակ (Հիլիս) Պէշլուլա	«	«	150
« Մառթա	«	«	140
Որդան Կարմիր (Գրքուլ)	«	«	65
« « արծիւադոն	«	«	55
« « տեսակ Բ.	«	«	45
« « Խոնա	«	«	40
Անուշադր (Նըշաուր)	Հիւլ. 100	Լիւրա	610
Պղնձառ (Չէլիլ) Թիւ 0 Եւ 00	Միւլ.		480
Կապուր (Գուրչուլ)	«	«	—520
Թիլիլ (Թէնէլէ) Գլուլ անուլ	«	«	—5
Չիւր տալուակ Թիւ 7—12	Հիւլ.		68—70
Երկաթ Անդ. ճողանա (Հոպուլ)	Կիւր.		72—74
« Բեւեռ	«		—

Տալուակ	1—11	100—110
Բուրակ	«	150—155
Բուրակ	«	120—150
Բարձիւն	Վարլի 39 Հիւլ.	—100
Եծուր (քիւքիւր) Խալիս	Կիւր.	—
Խալիլուլէն ճէն. Գլուլ Միւլ.	«	223
« Պէշլ.	«	440
« Թրիւնիլ	«	70
Ում Անդուլ	Կալ	41—12
« Սիւրիկա	«	10
Սրառնէլիլ Վէշնա	«	45
« Թրիւնիլ Եւ Գաղղ.	«	44

Աս լրագիրը շաբաթ անգամ մը կելլի շաբաթ օրերը. Ով որ կուզէ կրնայ ստորագրելիլ, Կ. Պոլիս Զինիլի խանը լրագրոյն գրասենեակը: Իսկ դուրսերը հոգաբարձուներն են՝

ԻԶՄԻՐ. Խալիստուր արա Յ. Զարիան.
ԷԳԻՊՏՈՍ. Պողոս Էֆենիլի Կարապետեան.
ԱՆԿՐԻՍՏՈՒՊՈԼԻՍ. Մանասիլ Սուքիաս արա Գալուսեան.
ՏՐԱՊԵՐՆ. Պ. Խալաուր Էլմասեան.
ԿԱՐՏ. Կարապետ պատուելի Զարարեան.
ԱՏԱՆԱ. Նարարիլ արա Շահպաղեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս արա Տէր Մարգարեան.
ՆԻԿՈՄԻՏԻԱ. Պ. Տ. Մուրատեան.
ԹԵԲԵՐՏԱՂ. Սարգիս արա Գիւրգեան.
ՎԱՆ. Գրիգոր Աղա Խաճանեան.
ԵՐԶՐԱՆ. Ընթերցասիրաց Թանգարան:
ԱՏԱՏԱԶԱՐ. Մանասիլ Յակոբ արա Տ. Գրիգորեան.
Ուրիլ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողները՝ այս տեղէնքն մեկուն հետ կրնան բոլակցիլ:

Օգնական Խմբագիր	Խմբագիր-Տնօրէն
Ա. Ս. ԳԵՈՐԳԵԱՆ	Կ. Ս. ԻՌԵՆԻՅԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ